

מדינת ישראל
נציבות שירות המדינה
אגף בכיר (תכנון ובקרה)

ב' באלול התשס"ה
6 בספטמבר 2005

ת.כ. 2005-922
תיק: בני מיעוטים

אל: מר שמואל הולנדר - נציב שירות המדינה

שלום רב,

הנדון: דו"ח מסכם לשילוב האזרחים הערביים לשנת 2004

דו"ח זה מסכם את פעילות האגף בנושא שילוב האזרחים הערביים והדרוזים בשנת 2004 ואת המגמות והפעילויות השוטפות של האגף בנושא שילוב האזרחים הערביים והדרוזים.

בהתאם לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה האוכלוסייה הערבית מונה 1.2 מליון תושבים (כ-18% מכלל האוכלוסייה במדינה), מתוכם כ-110 אלף דרוזים (כ-1.5% מכלל האוכלוסייה). הצירקסים מונים כ-4000 תושבים. האוכלוסייה היהודית מונה כ-5.1 מליון תושבים. שה"כ אוכלוסיית המדינה כ-6.7 מליון תושבים.

נתונים שנבחנו על-ידנו מתוך נתוני נציבות שירות המדינה מצביעים על המגמה הבאה:

- א. בשרות המדינה הועסקו 3154 אזרחים ערביים ודרוזים מתוך 56,914 המהווים 5.5% מכלל עובדי מדינה.
- ב. בשנת 2004 נקלטו 249 עובדים מקרב האזרחים הערביים מתוך 4668 המהווים 5.3% מכלל עובדי המדינה שנקלטו בשנה זו.

בהתאם לטבלאות המצורפות בדו"ח המסכם אנו מוצאים כי באחוז האזרחים הערביים והדרוזים המועסקים בשירות המדינה ישנה מגמת עליה בין השנים המדווחות. אין הבדל בין מספר העובדים הדרוזים לערביים ויחסיות בניהם נשמרת. בשנת 2004 חלה עליה במספר העובדים שהתקבלו לשירות וזאת בשל החלטות ממשלה בדבר קליטת עובדי קבלני כח-אדם.

ראוי לציין פעילויות מיוחדות שנעשו ע"י האגף לשיפור אפשרויות הקליטה:

- א. הופעלה תכנית הדרכה להטמעת הנושא בקרב דרגי הביניים והבכירים בקרב עובדי המדינה.
- ב. גיבוש תכנית עבודה רב-שנתית ואיתור בעיות עם נציגים של ארגונים שונים שעוסקים בנושא בקרב הציבור.
- ג. המשרות המיועדות הוקצו לתפקידים מקצועיים מוגדרים מקרב האוכלוסייה.
- ד. צוות עבודה מיוחד עסק בפעולות מול המיגזר הבדואי ולפי בקשת הצוות הוקצבו משרות לחיזוק פעילות משרדי הממשלה בתחומים הבאים: חינוך, איכות הסביבה ותיירות. ניצני תוצאות חיוביות כבר ניכרים בשטח.
- ה. קיום שיחות עם המשרדים בדבר הקצאת משרות בצפון הארץ להקלת הניידות של המועמדים.
- ו. הושלמה הקצאת 37 ½ משרות מיועדות במשרדי הממשלה השונים.

- ז. השתתפות בצוות העוסק בנושא תנאי עבודה, מועדי עבודה ותנאי שירות של העובדים הבאים מצפון הארץ לירושלים.
- ח. סיורים ופגישות עם פעילים במגזר והצגת התכנית בפניהם.
- ט. איתור משרדי ממשלה בהם קיים חוסר בולט של ייצוג האזרחים הערביים והדרוזים בתפקידים השונים, המשרות המיועדות בחלקן יועדו לקליטה זו.

פעילות האגף בנושא השילוב בקרב כל משרדי הממשלה ויחידות הסמך זוכה להתעניינות רבה אצל חוקרים שונים, שגרירויות, דו"ח בינלאומיים של האגף הבינלאומי במשרד המשפטים וכו'.

דו"ח זה מפורסם באתר האינטרנט של נציבות שירות המדינה .

לוטה : דו"ח הכולל נתונים סטטיסטיים, טבלאות.

בברכה,

הניה מרקוביץ
מנהלת אגף בכיר תכנון ובקרה

העתק : מר יעקב ברגר - המשנה לנציב שירות המדינה, נש"מ
חברי ההנהלה
דובר הנציבות.

מדינת ישראל
נציבות שירות המדינה
אגף בכיר (תכנון ובקרה)

6.9.2005

1. נתונים סטטיסטיים על שילוב האזרחים הערביים בשירות המדינה
(נכון ל-31.12.2004)

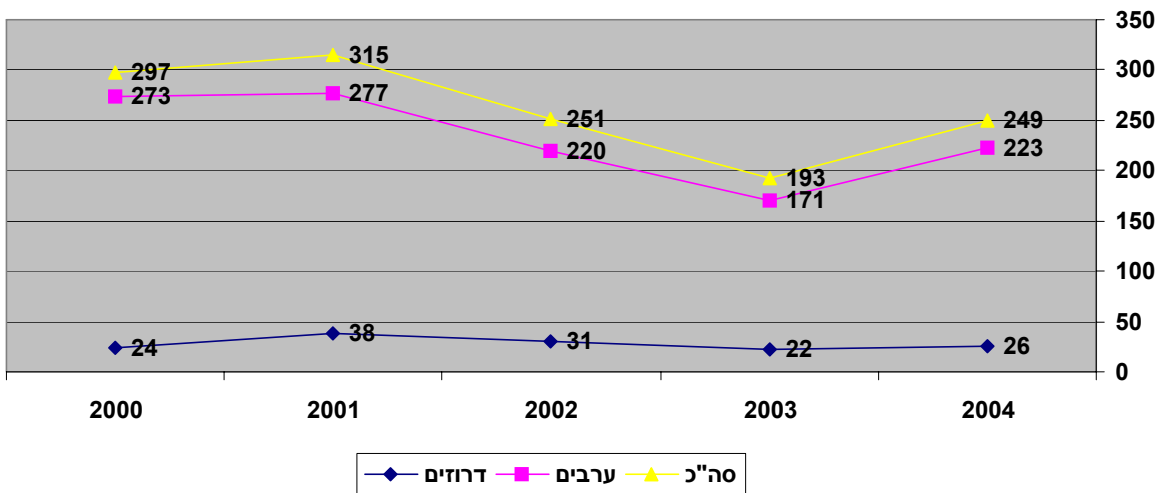
מאפיינים כלליים

נכון לסוף דצמבר 2004, הועסקו בשירות המדינה 3,154 עובדים בני האוכלוסיה הערבית לרבות הדרוזים והצירקסים, 33% מסה"כ העובדים הנ"ל המועסקים בשירות המדינה הינן נשים. במהלך שנת העבודה 2004 נקלטו לעבודה בשירות המדינה סה"כ 249 עובדים מקרב בני האוכלוסיה הנ"ל.

כפי שניתן לראות, אנו עדים למגמה של עליה בקליטת כח-אדם וזאת בגין ההחלטה לקליטת עובדי הקבלן בשירות המדינה, והמשך המבצע של המשורות המיועדות והטמעתו המוצעים בקרב המשרדים.

א. תמונה השוואתית מלאה של היקפי הקליטה לשנים 2000 - 2004 ניתן לראות בתרשים להלן:

סה"כ אזרחים ערבים ודרוזים שהתקבלו לשירות המדינה בין השנים 2000-2004

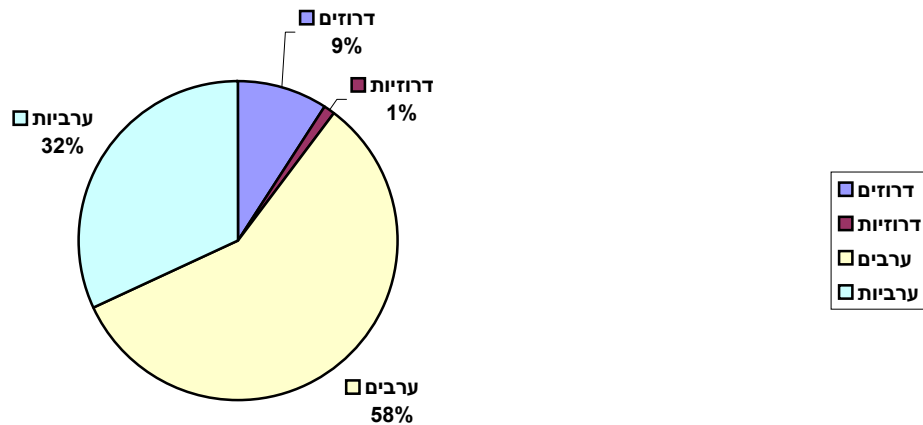
האזרחים הערביים שהתקבלו לשירות המדינה בין השנים 2000-2004.

שנה	סה"כ אזרחים ערביים שהתקבלו	אחוז מכלל העובדים שהתקבל	סה"כ כללי של עובדים שהתקבלו
2000	297	5.2%	5733
2001	315	5.4%	5841
2002	251	5.7%	4400
2003	193	4.2%	4531
2004	249	5.3%	4668

ב. התפלגות האזרחים הערביים והדרוזים בשירות המדינה לפי מין – שנת 2004

סה"כ כללי	סה"כ		ערבים			דרוזים		
	נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים
3154	1048	2106	2828	1008	1820	326	40	286

התפלגות האזרחים הערבים והדרוזים בשירות המדינה לפי מין

מתוך נתונים אלה אנו מוצאים כי 90% מכלל המועסקים מהמגזר הנם ערבים .

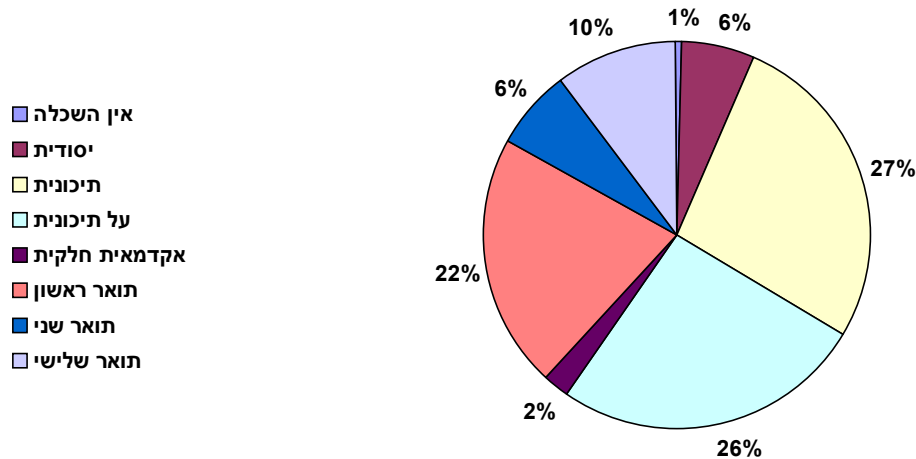
התפלגות האזרחים הערביים שהתקבלו לשירות המדינה בין השנים 2000-2004 לפי מין.

שנה	נשים	גברים	סה"כ
2000	93	204	297
2001	90	225	315
2002	80	171	251
2003	66	127	193
2004	84	165	249

ג. התפלגות האזרחים הערביים והדרוזים בשירות המדינה לפי מין ורמת השכלה – שנת 2004

רמת השכלה	גברים	נשים	סה"כ	% מכלל העובדים
אין השכלה	8	9	17	0.5
יסודית	166	31	197	6.2
תיכונית	589	255	844	26.8
על-תיכונית	448	368	816	25.9
אקדמית חלקית	51	18	69	2.2
תואר ראשון	417	262	679	21.5
תואר שני	149	55	204	6.5
תואר שלישי	278	50	328	10.4
סה"כ	2106	1048	3154	100.0

התפלגות האוכלוסיה הערבית והדרוזית לפי רמת השכלה בשנת 2004

מתוך נתוני ההשכלה, נכון לחודש דצמבר 2004 כ- 67% מקרב כלל העובדים הנם בעלי השכלה על-תיכונית. כ-11% מכלל המועסקים מהמגזר הנם בעלי תואר שלישי. על-פי נתוני ההשכלה אין שינוי מגמה ברמות ההשכלה של האזרחים הערביים בשנת 2004 לעומת שנת 2003.

ד. התפלגות האזרחים הערביים והדרוזים עובדי המדינה לפי דת – שנת 2004

דת	מס' עובדים	% מכלל העובדים
מוסלמי ערבי	1904	60.4
מוסלמי לא ערבי	80	2.5
נוצרי ערבי	654	20.7
נוצרי לא ערבי	190	6.0
דרוזים	326	10.3
סה"כ	3154	100%

ה. התפלגות האזרחים הערביים והדרוזים בשירות המדינה בשנת 2004 לפי משרדים.

סה"כ עובדים במשרד	ערבים		דרוזים		סה"כ	משרד	
	גברים	נשים	גברים	נשים			
295	330	1	4		2	7	משרד ראש הממשלה
5	5						המועצה לבטחון לאומי
26	27						נתיב
485	265	3	21		3	27	הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
110	67	1	2			3	נציבות שירות המדינה
418	391		3			3	משרד האוצר
154	118	1				1	שע"מ
29	58	1	3			4	המדפיס הממשלתי
1545	1758	32	129		33	194	מס הכנסה
782	1014	3	14		13	30	המכס ומע"מ
61	45				1	1	בטחון פנים
5	4						עניני דתות
60	206						בתי דין רבניים
22	31						הרבנות הראשית
387	546		4		3	7	משרד החוץ
1423	628	31	68	3	24	126	משרד החינוך
101	103	1	3			4	הטלויזיה החינוכית
157	135	2	4		1	7	מנהל לחינוך התישבותי
11	7				1	1	מרכז ההסברה
259	312		10		8	18	משרד החקלאות
113	152	3	7		2	12	השירותים הוטרינריים
56	92						נציבות המים
51	168	1	7		1	9	שירות ההדרכה והמקצוע
344	410	4	21		3	28	מינהל המחקר החקלאי
474	241	6	6		2	14	מינהל מקרקעי ישראל
649	651	10	26		5	41	תעשייה מסחר ותעסוקה
36	28						רשות הגבלים עסקיים
1530	683	36	29	1	11	77	משרד המשפטים
2638	1394	48	76		12	136	הנהלת בתי המשפט
1	1				1	1	משרד העבודה
1948	705	78	111	3	8	200	משרד הרווחה
39	18	1	2			3	משרד המדע
861	705	13	313		14	340	משרד הפנים
9	8						נציבות כבאות והצלה
393	454	2	10		7	19	משרד התחבורה
42	57				2	2	השירות המטאורולוגי
2	5						נמל חדרה
18810	7564	715	905	33	117	1770	משרד הבריאות
275	189	3	10		1	14	איכות הסביבה
74	71		1		3	4	משרד התשתיות
35	68	1				1	מכון גיאולוגי
2	16						רשות החשמל
407	253	3	5			8	משרד השיכון
147	130		5			5	המרכז למפוי ישראל
193	386	3	20		1	24	מע"צ
56	30				1	1	מינהל לבניה כפרית
120	76	4	1		2	7	משרד התיירות
424	102				3	3	משרד הקליטה

סה"כ עובדים במשרד		ערבים		דרוזים		סה"כ	משרד
נשים	גברים	נשים	גברים	נשים	גברים		
74	69	1			1	2	משרד התקשורת
36138	20776	1008	1820	40	286	3154	סה"כ כללי

דו"ח זה מציג את פריסת העובדים הערביים והדרוזים במשרדי הממשלה השונים.

בהשוואה לשנת 2003 ניכרת עליה במספר העובדים במשרדי הממשלה הבאים: מכס, לשכה מרכזית לסטטיסטיקה, משרד החינוך, הנהלת בתי המשפט ומשרד הרווחה. חלק מגידול זה נובע מקליטת עובדי הקבלן לשירות המדינה

1. האזרחים הערביים והדרוזים שהתקבלו לשירות המדינה לאורך כל שנת 2004 בהשוואה למספרי העובדים שנתקבלו באותה יחידה/משרד.

סה"כ עובדים שהתקבלו לשירות	כל היתר	ערבים		דרוזים		סה"כ	משרד
		נשים	גברים	נשים	גברים		
60	60						משרד ראש הממשלה
9	9						המועצה לבטחון לאומי
16	16						נתיב
9	6		3			3	הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
10	10						נציבות שירות המדינה
73	73						משרד האוצר
23	23						שע"מ
101	97		2		2	4	מס הכנסה
53	50		3			3	המכס ומע"מ
8	8						בטחון פנים
4	4						עניני דתות
20	20						בתי דין רבניים
14	14						הרבנות הראשית
24	23		1			1	משרד החוץ
376	361	5	9		1	15	משרד החינוך
2	2						הטלויזיה החינוכית
27	27						מנהל לחינוך התישבותי
53	51		1		1	2	משרד החקלאות
26	25				1	1	השירותים הוטרינריים
42	42						נציבות המים
1	1						שירות ההדרכה והמקצוע
68	63	1	3		1	5	מינהל המחקר החקלאי
64	62	1	1			2	מינהל מקרקעי ישראל
77	76	1				1	תעשייה מסחר ותעסוקה
19	19						רשות הגבלים עסקיים
399	387	5	4		3	12	משרד המשפטים
650	607	17	21		5	43	הנהלת בתי המשפט
119	111	5	2		1	8	משרד הרווחה
16	15	1				1	משרד המדע
94	88		6			6	משרד הפנים
1	1						נציבות כבאות והצלה
45	41	2			2	4	משרד התחבורה
3	3						השירות המטאורולוגי
1790	1661	41	80	1	7	129	משרד הבריאות
148	143	1	3		1	5	איכות הסביבה
23	22		1			1	משרד התשתיות
17	17						מכון גיאולוגי
4	4						רשות החשמל
106	105	1				1	משרד השיכון
11	11						המרכז למפוי ישראל

סה"כ עובדים שהתקבלו לשירות	כל היתר	ערבים		דרוזים		סה"כ	משרד
5	5						מינהל לבניה כפרית
17	16	1				1	משרד התיירות
19	19						משרד הקליטה
22	21	1				1	משרד התקשורת
4668	4419	83	140	1	25	249	סה"כ כללי

השינויים בין השנים מופיעים בטבלאות בהמשך.

ז. התפלגות האזרחים הערביים בשירות המדינה בין השנים 2000-2004.

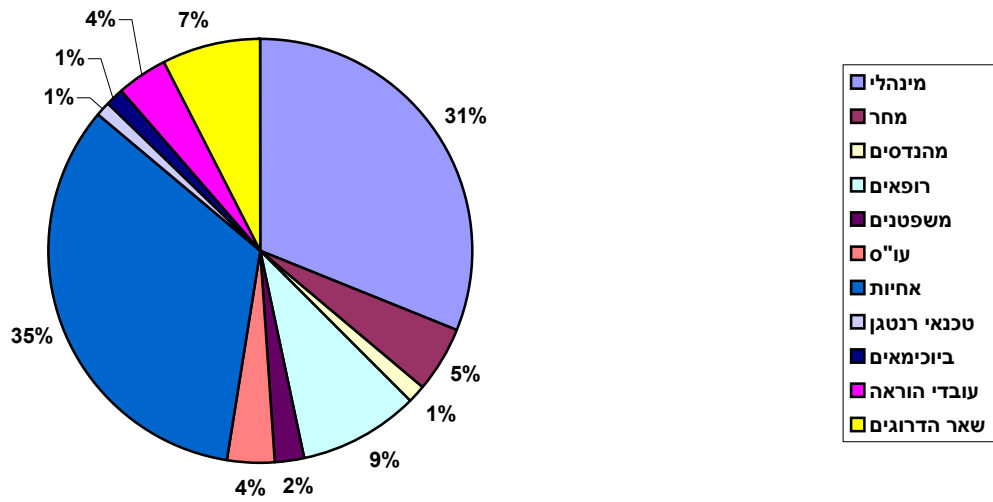
שנה	דרוזים	ערבים	סה"כ	סה"כ עובדי מדינה	אחוז הערבים
2000	263	2445	2708	56341	4.81
2001	285	2521	2806	57742	4.86
2002	289	2529	2818	56914	4.95
2003	291	2507	2798	55409	5.05
2004	326	2828	3154	56914	5.50

ח. התפלגות האזרחים הערביים והדרוזים לפי דרוגים – שנת 2004.

סה"כ	כל היתר		דרוזים		דרוג
	נשים	גברים	נשים	גברים	
984	218	675	6	85	מינהלי
155	32	94		29	מח"ר
45	10	30		5	מהנדסים
27	5	18		4	טכנאים
4	1	2		1	עיתונאים
289	47	213	2	27	רופאים
71	27	33	1	10	משפטנים
112	59	42	3	8	עובדים סוציאליים
1058	530	454	21	53	אחיות
9	3	6			רשמים
6		5		1	חוזים בכירים
36	2	23		11	טכנאי רנטגן
3		1		2	שירות החוץ
12	2	9		1	פסיכולוגים
12	1	11			פיזיותרפיסטים
8	5	2		1	סנגוריה ציבורית
42	19	21	2		ביוכימאים
8	5	3			לשכות שרים
24	3	10		11	שכר כולל (עובדים חיוניים)
128	16	88	3	21	עובדי הוראה
18	5	12		1	רוקחים
26	11	13	2		פארה רפואיים
6		4		2	עובדי מחקר
18	1	15		2	סוקרים
53	6	36		11	אחר
3154	1008	1820	40	286	סה"כ כללי

בשנת 2004 לעומת שנת 2003 חל גידול משמעותי במספר המשפטנים המועסקים בשירות המדינה וכן בקרב עובדי דרוג המח"ר ודרוג עובדי ההוראה (הפקוח) במשרד החינוך, בשאר הדרוגים ישנם שינויים קטנים יותר.

התפלגות האזרחים הערבים והדרוזים בשירות המדינה לפי דרוגים בשנת 2004

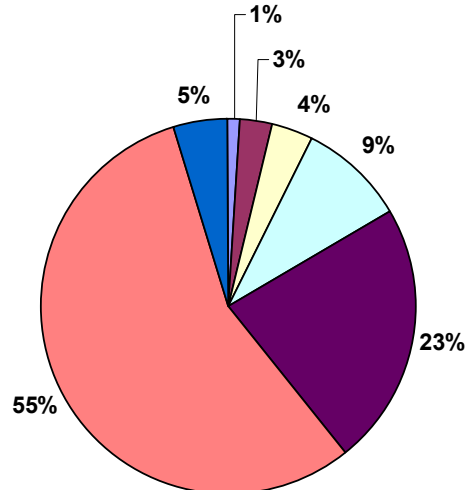

ט. התפלגות עובדי מדינה דרוזים וערביים לפי מחוז – בשנת 2004.

שם המחוז	דרוזים	ערבים	סה"כ
ירושלים	1	148	149
הצפון	251	1518	1769
חיפה	63	648	711
המרכז	2	288	290
תל-אביב	3	112	115
הדרום	5	81	86
יהודה ושומרון	1	33	34
סה"כ	326	2828	3154

על-פי נתוני טבלה זו ניכר כי עדיין כ- 2500 עובדים מכלל האוכלוסיה הערבית והדרוזית מועסקים במחוזות הצפון וחיפה. יחד עם זאת בהשוואה לשנת 2003, מתחילה נטייה של איוש משרות בירושלים (גידול של 10 מועסקים), המרכז ותל-אביב (גידול של כ-72 עובדים).

התפלגות עובדי מדינה ערבים ודרוזים בשירות המדינה לפי מחוז בשנת 2004

ירושלים | הצפון | חיפה | המרכז | תל-אביב | הדרום | יהודה ושומרון

י. התפלגות האזרחים הערביים והדרוזים בשירות המדינה המשובצים במשרות בדרגות שיא 20 מנהלי ומעלה ומקבילים, וכן בדרוגים מקצועיים נוספים.

מס' עובדים	דרגת שיא	הדירוג
85	20	מינהלי
35	21	
7	22	
2	23	
1	24	
130		סה"כ במנהלי
14	41	מח"ר
3	42	
4	43	
1	44	
1	46	
23		סה"כ במח"ר
16	41	מהנדסים
4	42	
1	43	
1	44	
22		סה"כ במהנדסים
1	6א	משפטנים
10	5א	
3	2א	
14		סה"כ משפטנים
9	3א	פרקליטים
8	3א	סגורים ציבוריים
4	15	טכנאי רנטגן
12	9	רופאים
4	10	
16		סה"כ רופאים
1	4א	ביוכימאים
35	16	אחיות
5	17	
1	18	
41		סה"כ אחיות
1	4א	פארא רפואיים
2	5א	
3		סה"כ פארא רפואיים
1	4א	מרפאים בעיסוק

טבלה זו מציגה את העובדים בדרגות הבכירות בקרב מספר דרוגים בלבד בשירות המדינה.

הטבלה מציגה את מספר העובדים המשובצים בכל אחת מהמשרות בדרגות השיא כמצוין בטבלה. בהשוואת הנתונים בין השנים 2004 ו-2003 קיימת מגמת גידול של כ-15% של עובדים המשובצים על משרות בכירות בשנת 2004 (271 עובדים) לעומת שנת 2003 (237 עובדים).